

Universal Declaration of Human Rights - Talysh

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

İNSONI HƏXON BARƏDƏ UMUMİYƏ BƏYONNOMƏ

Tərcüməkə: Allahverdi BAYRAMI,

Redaktəkə: Ataxan ƏBİLÖV

09.12.11

Preambula

Bə insoni avlodon həmməy xasbıə ləyoğətə fikfamon iyan çəvon bərobərbıə, yəndıku conıbə həxon zıne - ozodəti, ədoləti iyan sulhbeyəti əsosinə şərtbe bə nəzə seədə;

Bə insoni həxon beitonəti iyan nifrət kardeəti bəşəriyyəti bə dəhşətvardə barbarizmi səbəb be, həmçinin bə sıxankarde, etiqadbaste ozodəti malıkbıə, tarsıku, ehtijocıku ozodbıə dınyo ofəyemonəti çı bəşəriyyəti ən ali piyəybe bə nəzə seədə;

İnsoni bə zılmi-istibdodi vəynə bənə oxonə vasitə bə ğıyom eşte məcbur nıbe təmin kayro insoni həxon de ğanuni hukuməti dasti mıdafiə karde zərurıbe bə nəzə seədə;

Xəlğon arədə mehribanə munasibəton oko dastək doy vacibəti bə nəzə seədə;

İbıə Milləton xalqon İbıə Milləton Təşkilati (İMT) Nizomnomədə bə əsosinə insoni həxon, bə insoni şəxsiyyəti ləyoğəti iyan ğıyməti, merdon-jenon həxon bərobərəti bovə kay təsdiğ karde, həmçinin həniyən hevujə ozodəti şəraitədə bə sosialə tərəğği nailbe iyan bo jimoni şəraitı çokbeyo koməq karde bə qətm doə be bə nəzə seədə;

Uzvbıə devləton de İMT həmkoəti şəraitədə bə insoni həxon iyan əsosinə ozodətiyon bəməl vardero koməqəti karde bəştə ehdə peqəteəti bə nəzə seədə;

İn həxon iyan ozodətiyon tam dərk kardeyo həmonə ehdəpeqətəyon bə vırə rosniye yolə əhəmiyyət kəsb kardeəti bə nəzə seədəy;

İMT Penə Məclis

bəyon kardədə İnsoni Həxon barədə Umumiyyə Bəyonnomə qələy vəzifə təkı, əçəyən bə vırə rəse qorə bəpe həmmə milləton iyan dəvləton joğə cəhd bıken ki, har kəs iyan cəmiyyəti har qılə orqan ın Bəyonnomə ıştə dastədə rəhbər qəte əsosdə maarıfvonəti ya de tədrisə roy bə ın həxon iyan ozodətiyon hurmətkarde iyan əvoni təmin kayro dastək be bızno, milli iyan beynəlxalqə səviyyədə de tərəqqipərvərə tədbiron roy həm İMT uzvbıə xəlğon, həməən çəvon yuristiksiyə jiyobıə əraziyonədə jiyə xəlğon arədə həmməyəvo iyan effektiv zınə bıbu.

Maddə 1

Həmmə insonon bəştə ləyoğəti iyan həxonro ozod iyan bərobər movardə bedən. Çəvon şuur iyan vicdon hese, əvə ki, deyəndı mınasibətədə bənə bıvə rəftor kardəninin.

Maddə 2

Har qılə şəxs ıřtə ırqı, pusti ranqı, cinsi, zıvoni, dini iyeñ co əğıdə, milli ya sosial səvoni, əmlakə, sosialə movqe iyeñ co vəziyyətiku başıkrə nıbə ın Bəyonnomədə elon kardə bıə həmmə həxon iyeñ ozodətiyon malik bənine.

Çımiku ziodə, çı həminə şəxsi mənsubbıə məmləkəti ya ərazi, çı ərazi mıstəğıləti, ğəyyuməti jiyobe, ıřtənidarənıbə be ya suverenəti har curə şıklədə məhdud beku başıkrə nıbə, siyasiyə, huğugiyə iyeñ beynəlxalğə statusiku bə nav omə co-səçınətiyon barde əbını.

Maddə 3

Har şəxsi bo jiye, bo ozodəti iyeñ şəxsi dastnıjənəti həxış hese.

Maddə 4

Hiç kəs bənə kolə (nokə) ya şıkrə vəziyyətədə oğəte əbını; ğuldorəti iyeñ ğulə hırıyemon həmmə formondə ğədəğən kardə bedə.

Maddə 5

Hiç kəs bə əzobi, ya ğəddorə, çəy ləyoğəti bə ji vardə ğeyri-insonə mınəsıbəton, bə cəzoon məruz nibənine.

Maddə 6

Har qılə şəxs konco bedə bıbu ıřtə həxe subyektəti zıneyəti həxış heste .

Maddə 7

Həmmə insonon ğanuni vədə bərobərin iyeñ qanuni tərəfikü bərobər şıklədə ıřtəni mıdafiə həxjon hestışone. Həmmə insonon ın Bəyonnomə dəcvoniyə har curə co-vıjnyətionku, bə jələvonə co-vıjnyətion har curə cəhdiku bərobər şıklədə mıdafiə həxjon hestışone.

Maddə 8

Har qılə şəxsi Konstitusiyə ya ğanuni bəy doə həxon dəcvoniyə vaxtədə səlohiyətinə milliyə məhkəmon tərəfikü ıřtə həxon mıdafiə karde həxış heste.

Maddə 9

Hiç kəs ıřtənbəsə bə həbs, bo qəte ya bə kuçovnə məruz mande əzını.

Maddə 10

Har qılə şəxsi çəy həx iyeñ vəzləfon təyin kardeyo iyeñ bəyo handə bıə cinoyətə ittihomon əsosin be mıayyan kardeyo, bəçəy koy mıstəğılə, bitərəfə məhkəmədə tam bərobərəti əsasədə, de oşkoəti iyeñ çı ədoləti həmməy tələbon çəş karde şərəitədə diyə kay həxış heste.

Maddə 11

1. Cinayət kardeədə ittihombıə har qılə şəxs tovə çəy qıno bəçəy mıdafiəyo həmmə imkonon təminbıə ojə məhkəmə ıřtəntəğədə de ğanuniyə ro sıbut be, beqıno hisobbe həxış heste.
2. Hiç qılə şəxs de milliyə ğanundoəti iyeñ de beynəlxalğə həxon əsosi bino be vaxt cinoyət hesab nıbə hərəkət iyeñ behərəkəton qorə cinoyətədə ittihom be əzını. Həmçinin bəy cinoyəti kardə vaxtədə tətbiğ bey zınə cəzoku qonə cəzo tətbiğ bey əzını.

Maddə 12

Hiç qılə şəxs bə şəxsiyə, xeyzonə mıdaxilə, kə-bə ənəqınıyətı, bəyəndı məktub nıvışte nunəkılıyətı, bəştə şərəfi iyən nufuzı ıştənbəsə ğəsdi məruz be əzını. Har kəsi bə joğə mıdaxilə iyən ğəsdi çı ğanuni tərəfikü mıdafiə bey həxiş heste.

Maddə 13

1. Har qılə şəxsi har qılə məmləkəti hududədə sərbəst hərəkət karde iyən jimonə vırə səçınıye həxiş heste.
2. Har kəsi ıştən olkən daxil be şərti har qılə məmləkət tərk karde iyən bəştə olkə oqarde həxiş heste.

Maddə 14

1. Har qılə şəxsi təqibiku co məmləkətdə boştəno pənohqo nəve, həmçinin çı pənohqoədə istifadə karde həxiş heste.
2. Çı həxədə həğığətən bə ğeyri-siyasiyə cinayəton ro doədə, ya bə İMT-i məğsədon iyən prinsipəon zidd hərəkətonku bə nav omə təğibon vaxti istifadə karde əbını.

Maddə 15

1. Har qılə şəxsi vətəndoşətı həxiş heste.
2. Hiç kəs ıştənbəsə vətəndoşəti, iyən vətəndoşətı dəqışkarde həxeku məhrum karde əbını.

Maddə 16

1. Bə perəsemonə sini rəsə merdon iyən jenon irqiyə, milliyə, diniyə əloməton qorə hiç qılə məhdudiyyət nıbəy bə nikah daxilbe iyən kəxıvandbe həx hısteşone. Əvon bə nikah daxil beədə, nikahi mıddətədə ya çəy dəcvonə vaxtədə çı eyni həxonku istifadə kardədən.
2. Nikah bə nikahi daxil bıə har dıqlə tərəf ozodə iyən tam rozi beədə dəbastə bedə.
3. Xeyzon çı cəmiyyəti təbiie iyən sərqrupə vahide, çəy çı cəmiyyəti iyən devləti tərəfikü mıdafiəbey həxiş heste.

Maddə 17

1. Har qılə şəxsi həm colinə, həmən de co kəson bə ico mılkiyyət xıvəndbey həxiş heste.
2. Hiç kəsi ıştənbəsə çı mılkiyəto məhrum karde əbını.

Maddə 18

Har qılə şəxsi fikir, vicdon iyən din ozodəti həxiş heste. Bı həxe ıştə dini iyən etiğati dəqış karde ozodəti, bəştə dini iyən bovə kardəyon təhsil, dıvo kay, dini iyən ritualə ayınəon icro kay vaxti colinə, ya de cəkəson bə ico, oşko ya fərdi şikilədə etiğad kay daxile.

Maddə 19

Har qılə şəxsi əğidə iyən əy sərbəst ifadə karde ozodətiş heste; bı həxe be manəə bə əğidə malikbe iyən informasiyon ya ideyaon devləti sərhədiku bə şıkrə nıbə de dılipiyə vasitəon nəve, ya bə dast varde, pevilo kay ozodəti daxile.

Maddə 20

1. Har qılə şəxsi bə dinc yığıncağon iyan assosasiyon ozodəti həxiş heste.
2. Hiç kəsi bə konsə qılə assosiasiya uzvəti məcbur karde əbini.

Maddə 21

1. Har qılə şəxsi devləti idarə kardeədə ya bilavasitə, ya ozodə şikilədə vıjniyəbiə numayəndon vasitə iştirak kay həxiş heste.
2. Har qılə şəxsi ıstə olkədə devləti idaronədə xıdmət kardeyo bə bərobər imkonı həxiş heste.
3. Xəlği iradə çı iqtidarə hakimiyəti əsas bənine; In iradə ıstəni de nunəkılə sədodoymonə roy, umumiyyə iyan bərobərə vıjoniyyə həxe, ya sədodoymonə ozodəti təmin bıkə de co eynimənəynə forməyon dəvoniyyə biə mıtəmadi iyan soxtə nıkardemonə vıjınon nişo doənine.

Maddə 22

Har qılə şəxsi çı cəmiyəti uzv təkı sosialə mıdafiəş bənine iyan de milliyə ya beynəlxəlğə həmkəoti roon, har devləti soxtemoni iyan pesurson dairədə çəy ləyoğəti mıdafiə iyan şəxsiyəti ozodə ovciyo iqtisadiyyə, sosialə iyan mədəniyyə sahonədə həxonış heste.

Maddə 23

1. Har qılə şəxsi de zəhməti dastko bey, sərbəstə koy vırə səçin karde, ədolətinə iyan çokə ko şəraiti bey, iyan bekoəti ku mıdafiə bey həxiş heste.
2. Har qılə şəxsi hiç qılə co-vıjniyəti nıbiə bo i curə koy i curə zəhməthəx səy həxiş heste.
3. Har kobıkə şəxsi bəştə koy qorə lozim beədə de co sosialə mıdafiə vasiton təmom biə, çəy ıstəni iyan xeyzoni loyiğinə quzoroni təminbıkə ədalətinə iyan qənoətbəxşə maaş səy həxiş heste.
4. Har qılə şəxsi həmkaron ittifoğ soxtə iyan ıstə sosialə marağon mıdafiə kardeyo bə həmkaron ittifağı uzvbey həxiş heste.

Maddə 24

Har qılə şəxsi istirohət, iyan asudə vaxt, həmçinin koyə ruji bəağılınıştə hudud, iyan maaş doə biə mıtəmadiyyə məzunıyyəti həxiş heste.

Maddə 25

1. Har qılə şəxsi ıstəni iyan xeyzoni səhhəti iyan rifahi təmin kardeyo lozimbiə hardemon, takanemon, tibbiyyə xıdmət, iyan lozimi sosialə təminatən daxilbiə jimonə səviyyə iyan bekorəti, noxəşəti, əliləti, vevə mandəəti, pibeyəti, iyan çı şəxsi ıstənı ku bə şıkrənıbə səbəbon ku jimonə vasitəon qin kardeədə bə təminatı həxiş heste.
2. Moəti iyan hırdənəti bə məxsusiyyə geydi iyan koməq səy həxiş heste. Nikohi səkiştədə, ya nikohı ku bəkəno movardəbiə hırdənən i curə sosialə mıdafiə ku istifadə kardəninin.

Maddə 26

1. Har qılə şəxsi təhsil səy həxiş heste. Kami ibtidai iyan umumiyyə təhsil bepul bənine. İbtidaiyyə təhsil icbari bənine. Har kəsi bo texnikiyyə iyan pişə təhsili səyo imkanış bənine. Ali təhsilən de har kəsi gəbiliyyəti bə həmməy i curə dərəcədə mıyəssər bənine.

2. Təhsil - bə insoni şəxsiyəti tam inkişafıyo iyan bə insoni həxon iyan bə əsasınə ozodətion hurməti zyod kardeyo səbəro kardə bənine. Təhsil xəlğon irqi iyan diniyə qrupon arədə, iyəndı dərəsemon, duruminəti iyan dustəti mehkəm kardeyo iyan İbıə Milləton sulhi oğəte sahədə fəaliyət nişo doyo koməq kardənine.

3. Valideynon boştə hırdəsininə əğılon təhsili novi səçın kardeədə sərbəstin.

Maddə 27

1. Har qılə şəxsi cəmiyəti mədəniyə jimonədə iştirok karde, hınəsənəti həzz səy, elmiyə tərəğğiyyəde iştirak karde iyan çəy foydəku istifadə karde həxış heste.

2. Har qılə şəxsi mıəllif bə elmiyə, ədəbiyə iyan hınəsənətə əsəron səkiştədə bə məydon beşə maddiyə iyan mənəviyə mənafeyon noğə doyo həxış heste.

Maddə 28

Har qılə şəxsi bın Bəyonnomədə əks bıə həx iyan ozodətion tam təminbıə sosialə iyan beynəlxəlgə reçini həxış heste.

Maddə 29

1. Har qılə şəxsi əncəx çəy ozod iyan tam inkişafış mımkunbıə cəmiyəti vədə vəzifonış heste.

2. İştə həx iyan ozodətion bə əməl vardeədə har qılə şəxs ancəx bə jələvonə məhdudiyəton məruz mande bəzine ki, əvon çı ğanuni tərəfikü çı co kəson həx iyan ozodətion zine iyan bəvon hurmət be təminatıku, iyan demokratikə cəmiyəti əxlaqiyə, ictimaiyə, asayışə iyan umumiyyə rifahə tələbon bə vırə rosne məğsədi təmin kardəyku bə nav bo.

3. In həx iyan ozodətion bə əməl varde bə İMT məğsəd iyan prinsipəon zidd nibənine.

Maddə 30

In Bəyonnomədə hiççi bə konsə qılə devləti, bə şəxson qrupi, iyan bə co-co şəxson Bəyonnomədə elanbıə həx iyan ozodətion məhv kardeyo səbərobıə de har qılə fəaliyyəti dastko be, ya konsə qılə joğə hərəkəti bə əməl varde həx doyo təkinə təfsir karde əbini.
